

չունի։ Այդպիսի աղէկ բարոյականին և վսեմական պատուոյն ինկածը այն է որ՝ մեզի չի վայելում մեկ օրէնք մը մեր կառավարութեան օրինաց մէջ արձանագրեալ չի մնայ։ Արտօր՝ բարեկարգութեան թիւն մը և իրենց հայրենեացը դէմ դաւաճանութիւն ընող անձանց յատկացեալ պատիժ ըլլալու է։ Այս վերջին խորհրդածութիւնն շատ պատշաճաւոր է։ մանաւանդ հիմա՝ որ քաղաքական յանցանաց դէմ մահուան պատիժ տալը Փռանալի մէջ վերցած է։ Այդպիսի ժողովը այս առաջարկութեան վրայ տակաւին խօսած չէ։

— Գ. Կէյ— Լուսաք երեւելի քիմիադէտը, որ Փարիզու փոքրանոցին հանքերուն խառնիլը տեսուէ (սահապ սյար) էր, մայիս 10 ին մեռաւ Փարիզ քաղաքը 71 տարուան։ Իձիւթեան և գեղադրութեան պարագիւր մարդոց մէջ կրնամ ըսել որ ասոր անունը չի գիտցող չի կայ։ սյարքան բռնոր Ներսիս ծանօթացած էր։ անոր համար իրաւունք ունին ֆրանսիացի օրագիրները որ Փռանալ իրեն երեւելի գիտուններուն մէկը կորսնցուց ըսելով կը ցաւին։

— Լուսաք քաղաքին կամուրջը փլելով խեղդելով զինուորները, որոնց վրայ անցած թիւերուն մէջ խօսեցանք, Հոմահասարակապետականներուն ձեռքէն աղատեալ գացողներէն էին։ Լոսնց աղէտը Հոմայ քահանայապետը ըսելով անոնց հոգւոյն պաշտօն և պատարագ ընել տալէն զատ իրեն Փարիզ նստող գործակալ եպիսկոպոսին գրեց որ այն զինուորներուն այրիներուն և սրբերուն բաժնէն չի համար 10.000 ֆրանք տայ։ Ուրիշ տեղեր, և ինչպէս կը լսեմք, Կոստանդնուպոլսոյ եւրոպայոց մէջն անգամ ասոնց համար տակ կը ժողովնին։

ԱՆՍԴՐՈՒՄ։ Մաճառները, որ հիմա Մարտիայի կայսերութեան հնազանդութեանը տակը մը տած են, բազմակիք աղերսագրով մը կայսրէն և կայսերական կառավարութեան հետեւեալ տասն և երկու ինչիւր կ'ընեն։

1. Մարտի 4 ին հրատարակուած սահմանադրական կանոնները ի գործ դրուին։

2. Հետեւեալք, պաշարման վիճակը վերստ, առաւել անոր համար որ, թէպէտ այս վիճակը քիչուոր իշխաններուն չափազանցութիւնը կը ընդ զայլէ, բայց խառնիճալանձ խռովարար ուսմիկները չեն զգուիր, և մարդ չի կրնար ասով իրեն տապալուած ուր տէր ըլլալ։

3. Պաշտօնէից խորհրդոյն մէջ մասնաւոր մէկ մարդ մըն ալ գտնուի որ Մաճառիտանի օգտին վրայ մտած է։

4. Մաճառին առանձին ազգ ըլլալուն յատկութիւնը պահուի, մաճառի լեզուն բարձրագոյն գարոյներուն մէջ և կառավարութեան մէջ ընդունուած լեզուի մը պէս բռնելով։

5. Մաճառիտանի ամբողջութիւնը պահուի։ Հետեւեալք վերստին մաճառի թագաւորութեան հետ միանայ իսկուսթի վոյսոտայութիւնը և զինուորական սահմանները։

6. Զերբէրի երկիրը՝ որ Վրանսիականի սահմանին մէջ գտնուած է, և նոյն գաւառին և Զերբէրի զինուորական սահմանին մէջ դարունակուած բոլոր մաճառի երկիրները մաճառի թագաւորութեան իշխանութեանը տակը խօթուին, և ուսմաններուն և սարքաններուն երկիրները զատ գաւառ բաղկացնեն։

7. Խառնութեանը և շրջափոխներուն երկիրները Մաճառիտանէն զատուած թող մնան, որովհետեւ անոնք անանկ կ'աղեն, և 700 տարիէ ի վեր զիրենք այս թագաւորութեան հետ միացնող կապը իրենք կարեցին։

8. Մաճառիտանի մէջ հասարակաց գործոց վրայ դրուողները միայն մաճառ ազգէն ըլլան, դատարական գերագոյն ատենը և Մաճառիտանի եկամտից տեսչութեան ատենը Մաճառիտանի մէջ ըլլայ։

9. Ազգային ժողովը Ռէշի քաղաքը գումարուի։

10. Մաճառիտանի ազգային նշանները և դրօշակին գոյնը և թէ քաղաքական և թէ զինուորական զգեստին կերպը չի փոխուի։

11. Իողբական եկեղեցւոյն ինքնօրինութիւնը անխախտ մնայ։

12. Ով որ Մարտիայի կայսր ըլլայ նէ՝ կայսր եղած օրը Մաճառիտանի ալ թագաւոր պատկուի։

Կ'երեւի որ Վ իննայի գիւնը առանց երեւելի փոփոխութիւններ ընելու այս խնդիրներս չընդունին։ Լոսնց մէկ մասը մաճառները ոտք ելելէն շատ ժամանակ առաջ տրուած էր, ինչպէս

են 3 և 4 յօդուածները։ Ուրիշներ կան որ՝ առաջ կուց ուղեցին և չի տրուեցաւ։ անոր համար աւարտամբեցան, ինչպէս են 5 և 6 յօդուածները։ Լուսիմա ալ չեմք կարծել որ բացարձակապէս տրուուին։ Թէ որ այս Մարտիայի ընելու փոփոխութիւնները մաճառները չընդունին և իրենց խնդրոյն վրայ ամուր կենան նէ՝ Մաճառիտանի նրա շարման վիճակը երկար կը բռնէ։

— Լուսաք մաճառներուն ինչքերէն աւելորդական կայսերութեան գանձը անցած գետինները 86 կոտր մը կան, և ամենուն գինը մէկէն երկու միլիոն ֆլորին չափ (40.000 քէսէ ստակ) կ'ընեն, որ մաճառի պատերազմին ատենը Մարտիայի ըրած ծախքէն շատ պակաս է։ Յիքի կամին ձեռքը ուսուց հետ եղած պայմանին նայելով Մարտիայի տէրութիւնը ուսուց գանձուն 3,700,000 ուսպլի (133,200 քէսէ ստակ) կ'ընեն։

ԳԵՐՄԱՆԻԱ։ Տաճկական ճերմիկ հալափս լրագիրը ընձեպի սկիզբը (մայիս 1) հրատարակած թերթին մէջ գերմանական գաղափարութեան համալսարանի ժողովքին պատմութիւնը սկիզբէն առնելով այսպէս կը համարուի։

« Գերմանիայի առաջին հանգարութիւնը և խաղաղութիւնը վերստին կառարեցապէս ձեռք ձգելու համար քանի մը կառավարութեան կարգեր և կանոններ գինել պառնաւ տեսնուելով, ասոր վրայ պէտք եղած խորհուրդները ընելու համար Պրուսիայի քաղաքը մէկ մեծ ժողովը մը գումարել որոշուեցաւ, որ Գերմանիայի մէջ գտնուած երեսուն և ութ իշխանութիւններուն և տէրութիւններուն կողմէն անգամներ դրուին, և Յովհաննէս մեծ գումար ալ կայսերութեան տեղակալ անուանով ժողովքին գահէրէց ըլլալով հոն ըլլալու խորհուրդներուն և նոր կարգադրութիւններուն վերահսկողութիւն ընէ։ Լոսնց մը ետքը այս գործը ըմբռնալով նոր կարգադրութիւններուն գործադրութեանը համար որոշուեցաւ որ Գերմանիայի իշխանութիւններէն զուարմ մէկը կայսր անուանուի բոլոր Գերմանիայի վրայ, և ասիկայ ժողովքին անգամներուն մեծամասնութիւնը պառնաւ գումարել։ Գերմանիայի թագաւորն ալ կայսր ըլլալու արժան տեսնուեցաւ։ Բայց Գերմանիայի ուրիշ քանի մը տէրութիւններ՝ այս ժողովքին ըրած մէկ քանի կարգադրութիւններուն հետ Գերմանիայի թագաւորին կայսր ըլլալն ալ չընդունեցին։ Գերմանիայի թագաւորը ասոնց կամուրջը դէմ չընելու և գերմանական գաղափարութեան միութեանը վնաս մը չի բերելու համար Գերմանիայի կայսր ըլլալը չընդունեց։

« Լոսնց ետքը Գերմանիայի տէրութիւնը և անոր կուսակիցները մէկ նոր կարգադրութիւն մը չինեցին։ Ուրիշ տէրութիւններ և անոնց կուսակիցները և անոնց կողմէն ժողովքին անգամ գրաւելովները այս նոր կարգադրութիւնները չընդունեցին և չի ստորագրեցին, և ժողովքը, և հոն գրաւուած Գերմանիայի կուսակիցներուն շատուորութիւնը աւերելու համար իրենց կողմէն իրկած գործակալ անգամները ետ կանչեցին, և ժողովքը երկու շարունակողները ապստամբ հրատարակեցին։ Լուսիթայն այս ծանուցական յայտարարութեան իրաւարարի տէրութեանը դպչելու բան մը չի կար, բայց ուրիշ տէրութիւններուն կողմէն իրը կուած ըլլալով իրենց հասած հրամանին համաձայն չի գործող, և Գերմանիայի կողմը անցնելով ժողովքը մնացող մարդիկը ապստամբ սեպուեցան, և կայսերութեան փոխանորդին հետ անգամ վիճելու։ Մինչեւ որ վերջապէս Գերմանիայի թագաւորին ու կայսերութեան փոխանորդին մէջ տեղը պարզութիւն կուաւ, Գերմանիայի թագաւորը առաջարկեց որ կայսերական փոխանորդը գահէրիցութեան հետ Թորին փոխանորդը ասոր առաջարկութեանը ալ կանչ չի դրաւ։

« Լոսնց վրայ Պրուսիայի գտնուող Գերմանիայի գործակալները և անոնց կուսակիցները հոն կենալով բան մը չի կրնալ ընելքէնին աղէկ մը խելքերին կտրելով քաղաքէ քաղաք պտրտելէն ետքը վերջապէս Վրֆուրդ քաղաքը ժողովք մը կազմելու հրաման առին ալ նէ, ասոնք ետքերը Գերմանիայի տէրութեան կամայը հակառակ բաներու ալ ձեռք զարնելով յիշեալ տէրութեան առաջն ալ ապստամբ սեպուեցան, և ժողովքին աւերելովը։

« Լոսնց վրայ Պրուսիայի և Հաննովերի և Գերմանիայի տէրութիւնները միաբանելով նոյն Վրֆուրդ քաղաքը նոր ժողովք մը բացին։ Սկիզբէն կայսերութեան տեղակալը իր պաշտօնէն հրաժար

ընելով մինակ Մարտիայի և Գերմանիայի տէրութեան մէջ ուրիշ մէկ գաղափարով մը վեց ժողովական անգամ ընտրուելով Պրանքֆուրտի մէջ մէկ կառավարութեան ժողովք մը բացուեցաւ, բայց Գերմանիայի տէրութիւնը միշտ Վրֆուրդի ժողովքը կը յարգէր, և անոր ուժ և իշխանութիւն կուտար, և Պրանքֆուրտի ժողովքին չէր հաւանք, և նոր համար Պրանքֆուրտի այս ժողովքին մէջ ընդհանուր Գերմանիայի օգտակար բան մը չի կրցաւ վճարուի։

« Գերմանիայի երկրորդ անգամի ժողովքը բացուելու համար Գերմանիայի հետ միաբան գտնուող Հաննովերի տէրութիւնը ետքը Գերմանիային զատուեցաւ, այսու ամենայնիւ Գերմանիայի կառավարութիւնը իւր գործէն ետ չի կեցաւ, և այս ժողովքին մէջն ալ յիշեալ տէրութիւնը և կուսակիցները ընդհանուր Գերմանիայի համար ժամանակով կարգադրուած կանոններուն մէկ քանին քննութեան տեսնելով ի գործ դնելու համար խօսակցութեան մէջ մտան ալ նէ՝ գերմանական տէրութեանց շատերուն կողմէն Վրֆուրդի ժողովքին նորէն բացուելուն, և մանաւանդ յիշեալ կարգադրութիւններուն ի գործ դրուելուն դէմ բողոք (բրոքէստ) եղաւ։

« Գերմանիայի տէրութիւնը շարունակ յիշեալ ժողովքին ուժ տալէն ետ չի կեցաւ, և այս օրերս ալ իր թագաւորական ժողովքին մէջ Վրֆուրդի ժողովքին ընդունած և վճարած բոլոր բաները իրեն ալ ընդունելի ըլլալը յայտնեց։ Լոսնց բանս Գերմանիայի մէջ մէկ մեծ երկարատևութեան մը պատճառ է, և թէ որ ասոր մէկ ծարր չի գտնուի նէ՝ գերմանական տէրութեանց մէկ մասը Գերմանիայի կուսակից ըլլալով այս գիկներէն բոլորովին կը զատուին, և մնացածները Մարտիայի կամ Հաննովերի կամ ասոնց նման մէկ տէրութեան մը հետ միաբանելով Գերմանիայի և անոր կուսակիցներուն հետ ունեցած բարեկամութեան կապերին կը կտրեն։

Լոսնց լրագիրին մէկ ուրիշ յօդուածն ալ այսպէս կը խօսի։ « Գերմանիայի տէրութեան Վրֆուրդ քաղաքը կաղմած մեծ ժողովքին պատճառաւ Գերմանիայի իշխանութիւններուն և տէրութիւններուն մէջ մտած անմիաբանութիւնը վերցունելու համար այս մօտեքս ուսուց և Մարտիայի կայսրերը և Գերմանիայի և Վրֆուրդի թագաւորները և ուրիշ քանի մը գերմանացի իշխաններ Վարչաւ քաղաքը գտնուելով պիտի խօսակցին։ »

« Լոսնց լրագիրն առաջ յիշեալ թագաւորները և իշխանները միաբան պառնաւ դատեր են որ Պրանքֆուրդ քաղաքը ժողովք մը կազմեն, միայն Գերմանիայի թագաւորը ասոր համաձայն չէ տուեր, և ինքը այն ժողովքին մէջ պիտի չի գտնուի։ »

ՌՕՍԻԱՆԱ։ Պրանսիայի և Թուրքիայի կառավարութիւններուն մէջ պաղուութիւն մը ինկաւ այս պատճառով։ Վերիկայի Պրալիկա գաւառը գեղին տեսնող (Ֆէսպուէ ճաղա) ըսուած հիւանդութիւնը սաստկացեր է, որ Վերիկայի յատուկ մէկ հիւանդութիւն մըն է և տարածուիտի ալ է։ Պրալիկա երթեկութիւն ընող նաւերն ալ պարզեցաւ կը սեպուին, և որովհետեւ ֆրանսիացի այս հիւանդութիւն պատճառաւ Պրալիկայէն եկած նաւերը զգուշութեան (քառանդիկայի) կանոնի տակ խօթած չէ, և ինքուոյն քառանդիկ վերափոխուն Պրալիկա յի կողմը պարտելէն ետքը Մարտիայի և անկեց անմիջապէս Վրֆուրդ եկող նաւերը զգուշութե օրինք քանի մը օր բայց կայնեցնել և ետքը յամարը մօտենալու հրաման տալ ուղեց։ Պրանսիայի կառավարութիւնը կ'ուղեր որ, երբ որ նաւուն հրամանատարը վկայէ որ տասն օրէ ի վեր նաւուն մէջ գեղին տեսնողէն մեռնող չի կայ, նաւը մաքուր սեպուի, և անմիջապէս ջամարը մօտենայ և յաւմար ելլալու մարդիկը և ապրանքը հանուին։ Թօսքանայի կառավարութիւնը ասոր չհամաձայն համար ֆրանսիայը ներդաճած է։

ՍՊԱՆԻԱ։ Հետաքրքիր մարդ մը այնպէս գաւառէն որ Մարտիայի աղագայ մէջ ամենէն շատ ծըխախտ գործածող սպանիաոց աղագէն է, և այն աղագին քաղաք և խարձած ծխախտին վրայ այս հաշիւը կ'ընէ։ Իողոր Սպանիայի բնակիչներն են կ'ըսեն 23 միլիոն։ Լոսնց մէկ երեք միլիոնը փխր գործ կ'աճեն, ամէն մէկը տարին ութն հօսայ ծխախտ կը խարձեն այս ճամբով, որով բոլոր Սպանիայի մէջ տարին 24 միլիոն հօսայ ծխախտ կը խարձ

